

stranski prav laskavo priznavalo pri občem zboru. Društvo je šteló v minulem letu 225 članov, med njimi tri ustanovnike (gg. *dr. Šegulo* v Novem Mestu, *dr. Ferneja Glančnika* v Mariboru in *Petra Majdiča* v Celji). Društvo ima tudi dve podružnici, in sicer kamniško in savinjsko (zaduje vlada še ni potrdila).

Društveno delovanje se je raztezalo največ na Kranjsko in Štajersko. Društveni član g. *Kocbek* je odkril meseca oktobra leta 1893. v spremstvu vodnika Piskernika nov pot na Rinko, katerega je zelo zanimljivo popisal v posebnem članku v letnem poročilu z naslovom „Novi pot na Rinko“. Kaj nevarno je bilo zaznamenovanje pota iz Bohinjske Bistrice čez Komno v Sočo. To jako naporno delo je zvršil občinski tajnik g. *Ravhekar*. — Vender pa se je tudi že začelo delovati na Primorskem in Koroškem, dasi še oskromneje. Društvo je zaznamenovalo 97 potov poleg 11 potov po tivolskem gozdu ter popravilo in iz nova napravilo nekatera pota. Svojim članom je priredilo dva društvena večera, na katerih sta predavala gg. prof. Borštner o Kamniških planinah in prof. Rutar o poti iz Bohinjske Bistrice čez Komno v Sočo. Izmed štirih društvenih izletov je bil zlasti znamenit binkoštni izlet na Učko in od tam v Hrvaško Primorje. „Primorsko planinsko društvo“ na Reki je jako gostoljubno in slovesno vzprejelo slovenske turiste in njim na čast priredilo izlet v Kraljevico in Baker.

Slovensko planinsko društvo je nastopilo drugo leto svojega delovanja. Ustanovila je to društvo idejalna navdušenost za prelepe slovenske planine in Kras. Društvo hoče ohraniti naši domovini kolikor mogoče domači slovenski značaj. Veselo pozdravljamo in gostoljubno vzprejemljemo tujce, ki se hodijo čuditi prirodnim krasotam slovenskih deželâ. Uverijo pa naj se tudi, da „od nekdanj tukaj stanuje moj rod, če vé kdo za druž'ga, naj reče, odkod“. Od občinstva pa pričakuje društvo izdatne gmotne in duševne podpore, da bode kos vzvišeni svoji nalogi. Ustanovnik plača jedenkrat za vselej 30 gld., vsak pravi član pa po 3 gld. na leto. Razven tega doneska mora vsak pravi član plačati 1 gld. vzprejemnine. Vzpodbujaj nas častno priznanje, katero je dobilo društvo od odločilnih strani, kakor od prof. Frischaufa v Gradci in c. in kr. vojaškega geografskega zavoda na Dunaji. Pristopajte torej „Slovenskemu planinskemu društvu“!

n.

Glagolitica II. Grškovičev odlomak glagolskog apostola. Izdao i ocijenio prof. V. Jagić. Sa 4 fototipska snimka (separ. odtisek iz »Starin« XXVI). U Zagrebu 1893, 8°. 129. — Ta razprava je največje važnosti za poznavanje najstarejše dōbe glagolske pismenosti srbohrvaške redakcije, ker je dognala, da se je glagolska pismenost do XIII. stoletja nahajala tudi po Bosni in Hercegovini. Sedaj šele nam je popolnoma jasno, da se strinjajo izključljivo hrvaški glagolski spomeniki (v Primorji in na otokih) v marsičem s spomeniki novejše bolgarske redakcije. Prej si nismo mogli dovolj pojasniti tega pojava, ker nismo vedeli, da je bila glagolska pismenost v Bosni, Hercegovini in Stari Srbiji vez, katera je spajala hrvaški sever z macedonskim jugom. Vse posebnosti nove redakcije so se razširile iz Bolgarske, neposredno iz Macedonije, šele po bosansko-glagolskih spomenikih tudi med hrvaške. S tem je pa tudi temeljito iztrebljena vera v neizpremenjeno panonsko lice glagolskih hrvaških spomenikov, zakaj v njih ni najti samo panonske dedščine, t. j. stare redakcije, ampak tudi dovolj nove primesi, katera se je utepla iz bolgarskega juga. Sicer smo že vedeli po Mihanovičevem odlomku, da se je glagolica rabila v stari dōbi tudi na srbohrvaškem jugu, toda ta odlomek se je stavil na skrajni jugozapad radi cirilskih istodobnih ali še starejših spomenikov srbohrvaške redakcije, pisanih nekje v starosrbskih in deloma morda celo še zapadnejših krajih srbskega juga. Mihanovičev odlomek tedaj ni nikakor mogel rabiti v dokaz, da se je glagolska pismenost razvijala tudi po Bosni in Hercegovini, to nam je dokazal šele prof.

Jagić na podlagi Grškovičevega odlomka, ki so ga našli na Vrbniku in je sedaj svojina jugoslovanske akademije. Ta odlomek apostola obseza štiri pergamentne liste v mali četverki, pisanih z okroglo glagolico iz konca XII. stoletja. Na robu listov so opombe v bosenski cirilici iz konca XIII. stoletja. To dokazuje, da so rabili to glagolsko knjigo še v tej dōbi, tam kjer se je rabila bosenska cirilica, da so tedaj še na konci XIII. stoletja dobro poznali v Bosni glagolico, dasi jo je že bila izpodrinila cirilica. Ker so omenjene opombe v zvezi z grškim obredom, morala je biti knjiga urejena po tem obredu. In to ni brez pomena za domovino spomenikovo, zakaj iztočni obred ni nikoli sezal do hrvaškega severa.

Ta odlomek nam tudi pojasnjuje razvitek srbohrvaške redakcije glagolskih spomenikov. V dunajskih listih, kateri so iz iste dōbe, razvita je hrvaška redakcija že popolnoma; v Grškovičevem odlomku pa je najti še nekoliko sledu bolgarske starine, mimo nekaj primerov z *ѣ* tudi še *у* in v jednem slučaju tudi še črko *ѡ*. Dobro je opazil prof. Jagić, da ta razlika med severnim in južnim spomenikom iste redakcije ni morda znak večje starosti Grškovičevega odlomka, nego da se je srbohrvaška redakcija radi vpliva sosedne macedonske pismenosti konsolidirala nekoliko pozneje od severne, zxt' *ѡ* *ѡ* *ѡ* hrvaške; *ѣ* m. *у* v zadnji se je sedaj samostalno razvil in ni prodril iz juga. Glagolska pismenost v Bosni, Hercegovini, Črni Gori, Stari Srbiji se je tedaj razvijala pod vplivom macedonske, v katero je v tej dōbi že v marsičem prodrila nova iztočna redakcija prevoda. V palaeografskem oziru ne stavi prof. Jagić tega odlomka v isto vrsto z najstarejšimi hrv. glagolskimi odlomki v ožjem zmislu, ker je našel, da mu je več skupnega z macedonsko-bolgarsko glagolico nego s severno hrvaško.

Odlomek je tudi zanimljiv za zgodovino staroslovenskega prevoda apostola, zakaj ohranil je, kakor je to dokazal Jagić v svoji podrobni analizi teksta, mnogo starine in se v tem strinja z najstarejšimi teksti te vrste, dā, v marsičem jih celo preseza. O popravkih na podlagi latinskega teksta ni v njem sledu. — Natančneje ne morem tukaj razpravljati o koreniti Jagićevi filološki in jezikovni oceni tega spomenika in o vseh palaeografskih posebnostih, katere nam je razložil prof. Jagić tako temeljito, kakor le on umeje razpravljati o slovanski palaeografiji; na vse to tukaj samo opozarjam.

V. Oblak.

Prinos k Prešérnovemu tolmaču. Večkrat se cituje iz „Kërsta per Savici“ lepa antiteza „vna me se strāšni bōj, ne bōj, mesārsko klānje“. Toda ni mi znano, ali je kateri Prešérnovec izteknil, da se takšna antiteza čita že v Schillerjevi „Devici orleanski“, in sicer v popisu Raoulovem o prvi bitki device orleanske z Angleži (I. dej., 9. nast.): „Ein Schlachten war's, nicht eine Schlacht zu nennen!“. A Schillerjevi tolmači napominjajo, da se podobne antiteze nahajajo že v latinskih pisateljih, u. pr. v Liviji 4, 45 (»proelium« in »caedes«), 28, 16 (»pugna« in »trucidatio velut pecorum«); v Kurciji 4, 15 (»lameque non pugna, sed caedes erat«); v Tacitu, Hist. IV. 33 (»caedes... non proelium«).

V. B.

Gledališke novice. Smetanova „Prodana nevesta“ se je nedavno uprizorila tudi v Hamburgu in Bremenu ter dosegla velikanski uspeh. — Glinkova opera „Ruslan in Ljudmila“ se je pela v Peterburgu sedaj že tristo krat. — Fr. Ruth v Pragi je podaril 250.000 gld., da se zgradi drugo češko gledališče za preprosto ljudstvo. — Prva igralka našega gledališča gospa *Borštnikova* je minuli mesec z odličnim uspehom gostovala v Zagrebu kot „Dama s kamelijami“ in „Nora“. — Zagrebški rodoljubi so osnovali društvo prijateljev dramatiške umetnosti, kateremu namen je prav tisti kakor n. pr. ljubljanskemu gledališkemu društvu. — Znani hrvaški pisatelj *dr. Marijan Derenčin* je spisal novo